EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 16.12.2013
COM(2013) 888 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

shrnující argumenty týkající se nepovinného údaje o jakosti „produkt ostrovního zemědělství“

OBSAH

1. Úvod ... 3
2. Stav ostrovního zemědělství ... 3
2.1. Socioekonomický význam ostrovního zemědělství ... 5
2.2. Zemědělská produkce na ostrovech ... 6
3. Stávající režimy označování v členských státech ... 7
4. Argumenty týkající se nepovinného údaje o jakosti ... 9
4.1. „Horizontální“ vlastnosti produktů nebo zemědělských postupů ... 9
4.2. Zvyšování hodnoty ... 10
4.3. Evropský rozměr ... 10
5. Závěr ... 11

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

shrnující argumenty týkající se nepovinného údaje o jakosti „produkt ostrovního zemědělství“

1. ÚVOD

Článek 32 nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin[1] na Komisi požaduje, aby do 4. ledna 2014 předložila zprávu Evropskému parlamentu a Radě, která je v případě nutnosti doplněna o vhodné legislativní návrhy shrnující argumenty týkající se nového označení „produkt ostrovního zemědělství“.

Článek 32 uvádí, že toto označení může být použito pouze pro produkty:

- určené k lidské spotřebě uvedené v příloze I Smlouvy;
- jejichž suroviny pocházejí z ostrovů; a
- u zpracovaných produktů musí jejich zpracování rovněž probíhat na ostrovech, pokud tato skutečnost podstatným způsobem ovlivňuje specifické vlastnosti konečného produktu.

Komise učinila řadu kroků, aby lépe porozuměla ostrovnímu zemědělství v celé Unii – uskutečnila konzultace s členskými státy i zúčastněnými stranami[2] a vedla diskuse v rámci příslušných fór[3]. V červnu 2013 uspořádala dvoudenní pracovní seminář týkající se produktů ostrovního zemědělství a potravinářského průmyslu[4]. Uvedené činnosti společně s vědeckou a politickou zprávou[5] Společného výzkumného střediska vypracovanou po uskutečnění semináře se zásadním způsobem podílely na obsahu této zprávy.

Tato zpráva posuzuje socioekonomické aspekty a specifika ostrovního zemědělství, jakož i přezkumy stávajících režimů označování, a zvažuje přínosy vytvoření nepovinného údaje o jakosti u „produktu ostrovního zemědělství“.

2. STAV OSTROVNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Pro účely této zprávy:

---

1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin (Úř. věst. L 343, 14.12.2012, s. 1).

2 Dotazníky členským státům a zúčastněným stranám (28. ledna 2013 a 6. června 2013).

3 Poradní skupina pro politiku jakosti a skupina odborníků pro udržitelný rozvoj a kvalitu zemědělství a rozvoje venkova.

4 Sevilla, 13.–14. června 2013.

5 Santini F., Guri, F., *et al.* (2013), *EU island farming and the labelling of its products Ostrovní zemědělství v EU a označování jeho produktů),* JRC Scientific and Policy Reports (Vědecké a politické zprávy Společného vědeckého střediska), JRC84949.

– nepovinným údajem o jakosti „produkt ostrovního zemědělství“ je druhové/horizontální označení, které se uvede na etiketě produktu bez uvedení názvu specifického ostrova či obrazového obsahu, např. loga (grafického symbolu).

  Označení může být použito pouze pro popis produktů:

  1) určených k lidské spotřebě;
  2) uvedených v příloze I Smlouvy a
  3) jejichž suroviny pocházejí z ostrovů.

  U zpracovaných produktů musí jejich zpracování rovněž probíhat na ostrovech v případech, kdy tato skutečnost podstatným způsobem ovlivňuje specifické vlastnosti konečného produktu[6].

– „Ostrovním zemědělstvím“ se rozumí produkce zemědělských produktů a potravin na ostrovech,

– „ostrovním produktem“ se rozumí zemědělský produkt nebo potravina vyprodukovaná na ostrově.

Na rozdíl od některých jiných zeměpisných pojmů se zdá být vymezení pojmu „ostrov“ snadné: je to kus pevniny obklopený vodou. Pro zvláštní účely se však často používají přesnější definice, které zohledňují dodatečná kritéria, například:

- velikost (z hlediska rozlohy nebo počtu obyvatel);
- existence pevného spojení s pevninou nebo vzdálenost k pevnině nebo
- existence regionálního správního orgánu.

Pro **statistické účely** stanovil Eurostat pro vymezení ostrova následující kritéria:

i) minimální rozlohu 1 km^2;

ii) minimální vzdálenost 1 km mezi ostrovem a pevninou;

iii) počet stálých obyvatel vyšší než 50 osob;

iv) chybějící pevné spojení s pevninou (např. v podobě mostu, tunelu, hráze) a

v) skutečnost, že se tam nenachází hlavní město členského státu EU.

Pokud by se tato kritéria použila v souvislosti s označováním zemědělských produktů, způsobilo by to jisté problémy. Například by došlo k vyloučení ostrovů, které jsou trvale spojeny s pevninou, ale jejichž hospodářství nebylo skutečně integrováno, a vyloučeny by byly i ostrovy s nízkým počtem obyvatel. Zahrnout by nebylo možné ani souostroví s více než 50 obyvateli sestávající z několika ostrovů, jež však jednotlivě mají méně než 50 obyvatel (týká se to mnoha finských a švédských ostrovů), a to i přes to, že se souostroví potýká s podobnými problémy.

[6] Článek 32 nařízení (EU) č. 1151/2012.

V případě **strukturálních fondů a Fondu soudržnosti**[7] se ostrovy rozumí „ostrovní členské státy způsobilé v rámci Fondu soudržnosti a jiné ostrovy s výjimkou těch, na jejichž území se nachází hlavní město členského státu nebo jež mají pevné spojení s pevninou“. Na rozdíl od definice Eurostatu zahrnuje toto vymezení všechny malé a pobřežní ostrovy a dva ostrovní členské státy (Malta a Kypr), ovšem nikoli Irsko či Spojené království a stejně tak ani mnoho malých ostrovů, které mají pevné spojení s pevninou.

Vzhledem k rozdílným definicím je obtížné přesně uvést, kolik ostrovů v Evropské unii existuje. Odhady se pohybují od 300, použijí-li se nejvíce restriktivní definice (absence pevného spojení s pevninou, minimální velikost atd.), až k počtu přesahujícímu 300 000 ostrovů (zejména ve Finsku a Švédsku), pokud se použijí čistě geomorfologická kritéria.[8]

Ačkoli jsou tyto ostrovy z geomorfologického, přírodního, demografického, kulturního a správního hlediska velice různorodé, lze u nich určit některé obecné společné rysy:

- mnohé ostrovy jsou hornaté;
- mnohdy je na nich přirozeně přímořské podnebí;
- jejich poloha je „okrajová“ a vyznačují se špatnou dostupností;
- jejich přírodní kapitál je jedinečný a zranitelný;
- jejich demografická situace je obvykle dynamická (s výjimkou menších ostrovů, na nichž se projevuje tendence v podobě odlivu obyvatelstva);
- mají silnou kulturní identitu a
- v mnoha případech se na nich nachází autonomní správní orgán.

Způsob vymezení pojmu „ostrov“ závisí na účelu, pro nějž se daná definice požaduje. Pokud jde o označování ostrovních zemědělských produktů, musíme přesně určit, co má označení na etiketě vyjadřovat, aby bylo možné rozhodnout, kterou definici použít.

2.1. Socioekonomický význam ostrovního zemědělství

Zemědělství a potravinářský průmysl jsou na ostrovech v Evropské unii důležitými hospodářskými odvětvími. Zemědělství, lesnictví a rybolov představují na ostrovech 2,7 % jejich hrubé přidané hodnoty (HPH), zatímco v celé EU-27 se tato odvětví na HPH podílejí z 1,6 %. Potravinářský průmysl má pro ostrovy též větší význam, než je tomu na pevnině, neboť zajišťuje zaměstnanost v průmyslu z 19 %, zatímco na úrovni EU činí tato zaměstnanost 13 %.

Zemědělství na ostrovech má na vnitrostátní úrovni největší význam pro Řecko a Itálii, a to především z toho důvodu, že se na jejich území nacházejí tři velké ostrovy (Sicílie, Sardinie a Kréta). Sicílie a Sardinie se podílejí na více než polovině hodnoty ostrovní zemědělské produkce v Evropské unii, v případě Kréty, Azorů a Réunionu činí tento podíl 5–10 %.

Vyjde-li se z údaje týkajícího se zjišťování o struktuře zemědělských podniků, který se v roce 2011 týkal 572 000 hospodářství v ostrovních regionech NUTS 2 v EU, může celkový počet

[7] Článek 52 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 (Úř. věst. L 210, 31.7.2006, s. 25).

[8] http://www.scb.se/Pages/PressRelease____275646.aspx.

ostrovních zemědělských podniků činit přibližně 600 000. Jejich celková zemědělská produkce se odhaduje na 11,4 miliardy EUR ročně.

Ostrovní zemědělství se vyrovnává s těmito **strukturálními výzvami**:

- zemědělská plocha na hospodářství je nižší než průměr EU;
- ostrovní zemědělské podniky jsou méně náročné na lidskou práci, než je tomu na pevnině;
- izolace s sebou nese vyšší přepravní náklady (produkční vstupy mohou být dvakrát až třikrát dražší než na pevnině);
- omezený počet obyvatel limituje rozmanitost produkce, a tedy i úroveň konkurence na místní úrovni;
- odliv obyvatelstva může znamenat ztrátu specifického know-how;
- produkce je mnohdy specializovaná, a proto je i citlivější na otřesy v mezinárodním hospodářství;
- ostrovní zemědělství může být nepříznivě ovlivňováno dodávkami vody a energie, jakož i nakládáním s odpady.

Zúčastněné strany tvrdily, že uvedené výzvy vlastně příznivě ovlivňují vlastnosti/charakteristiky ostrovních produktů a místní produkční metody. Zemědělská produkce na ostrovech využívá místních specifik, jež upřednostňují jakost produktů, přičemž mezi prvovýrobou, zpracováním a uváděním na trh, které jsou prováděny na velmi vysoké úrovni na základě tradičního know-how, existují úzké vazby. Tato zvláštní izolace některých ostrovů navíc přispívá ke zlepšování místních zpracovatelských postupů.

2.2. Zemědělská produkce na ostrovech

V ostrovní produkci převládají dvě hlavní **skupiny produktů**: ovoce a zelenina a zvláštní plodiny, jako jsou olivy a víno. Celková hodnota produkce těchto dvou skupin představuje v uvedeném pořadí 4,7 % a 3,6 % celkové produkce EU v těchto příslušných odvětvích, přičemž na ostrovní zemědělské produkci EU se uvedená odvětví podílejí z takřka 60 %, zatímco v zemědělské produkci EU jako celku jsou zastoupeny jen z 30 %.

Ostrovní zemědělské podniky se většinou zaměřují na zahradnictví. Obiloviny a plodiny na orné půdě jsou na ostrovech v obecném srovnání s EU, až na některé výjimky (např. obiloviny na Sicílii a cukrová třtina na některých tropických ostrovech), zastoupeny nedostatečně.

Pro živočišnou výrobu na ostrovech má zvlášť velký význam existence specializovaných zemědělských podniků s chovem ovcí a koz. Hodnota produkce skopového a kozího masa je oproti průměru v EU na ostrovech trojnásobná.

Názory členských států a zúčastněných stran se nicméně liší, pokud jde o **specifičnost vlastností ostrovních produktů**.

Někteří soudí, že ostrovní produkty mají specifické vlastnosti z těchto důvodů:

- tradičního know-how;

- zvláštních klimatických podmínek, které mají vliv na zrání, zpracování i na přepravu, a
- povahy místních surovin.

Má se za to, že tyto specifické vlastnosti přímo souvisejí s tradicemi, odbornými znalostmi a recepturami předávanými z generace na generaci, jakož i s jedinečnými podmínkami pro místní pěstitelství a chov domorodých plemen.

Jiní tvrdí, že specifičnost ostrovních produktů je ve srovnání s produkty pocházejícími z pobřežních oblastí na pevnině obtížné prokázat, a uvádějí, že dané produkty nemají zvláštní vlastnosti, které by vyplývaly ze zpracování na ostrově, s výjimkou původu jako takového. Neexistují žádné příklady zpracování, které musí nutně probíhat na ostrově, a bylo by dokonce mylné považovat některé fáze produkčního postupu, jako například uzení nebo sušení, za jedinečné z důvodu ostrovního podnebí, neboť toto klima se nemusí lišit od podnebí na pobřeží na blízké pevnině.

Z výše uvedených zjištění lze vyvodit tyto závěry:

- Ostrovní zemědělství vykazuje určité společné rysy, jež spíše než se specifiky produktů souvisejí zejména se **strukturálními výzvami**. Tyto výzvy jsou již zahrnuty v různých opatřeních, jako jsou strukturální fondy, programy rozvoje venkova, režimy přímé podpory v rámci společné zemědělské politiky, dopravní politika, výzkumné programy, strategie místního rozvoje atd.

- Strukturální výzvy lze vnímat i v tom smyslu, že příznivě ovlivňují **vlastnosti/charakteristiky** ostrovních produktů a místní produkční metody (např. zachováním jakosti, udržováním know-how i surovin a zlepšováním místních zpracovatelských postupů).

- Souhra přírodních a lidských činitelů sice může vést ke zvláštním vlastnostem ostrovních produktů, jsou to však vlastnosti obvykle specifické pro **určitý ostrov**. Vzhledem k rozmanitosti ostrovů je nerealistické určit specifické vlastnosti, jež by byly společné všem produktům z ostrovů nebo alespoň produktům určeným k lidské spotřebě uvedeným v příloze I.

3. STÁVAJÍCÍ REŽIMY OZNAČOVÁNÍ V ČLENSKÝCH STÁTECH

V současné době neexistuje na úrovni EU ani na vnitrostátní úrovni právní nástroj, který by se věnoval výhradně ochraně produktů pocházejících z ostrovů nebo ochraně ostrovního zemědělství jako takového.

Následující nástroje se nepřímo vztahují na uvádění produktů ostrovního zemědělství na trh a jejich ochranu před zneužíváním nebo nekalými praktikami:

- režimy jakosti EU, zejména:
    - chráněná označení původu (CHOP) a chráněná zeměpisná označení (CHZO);

- nařízení o programech POSEI týkající se zemědělství v nejvzdálenějších regionech[9], která se vztahují zejména na ostrovní území, stanoví úřední režim jakosti EU (dále označen jako „grafický symbol RUP“[10]);

- pravidla „společného práva“, tj. systémy ochranných známek EU a členských států, předpisy týkající se nekalé soutěže a obecné ochrany spotřebitele, jakož i nařízení o poskytování informací o potravinách spotřebitelům na úrovni EU a na úrovni členských států;
- kombinace nástrojů, jako jsou regionální systémy kolektivní nebo certifikační ochranné známky s režimy jakosti EU (grafický symbol RUP, CHOP/CHZO nebo ekologické zemědělství).

Řada příkladů zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků označených odkazem na jejich ostrovní povahu byla shromážděna do neúplného **soupisu** případů založených na:

- postupech určených v databázích ochranných známek Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (OHMI) a Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO);
- etiketách nalezených na trhu;
- režimech jakosti EU a
- kolektivních regionálních obchodních značkách a iniciativách.

Jen jejich malá část obsahuje druhové/horizontální označení „ostrov“ a /nebo jeho překlady či na ně odkazuje. Z 8 400 shromážděných ochranných známek, které se týkaly potravin a nápojů, byl na většině uveden název specifického ostrova a přibližně jen 1 360 známek obsahovalo označení „ostrov“ jako takové nebo jeho překlad, což je 16 % všech shromážděných ochranných známek. Některé z nich, obvykle doprovázené přesnějším zeměpisným označením určujícím specifické ostrovní území, se skutečně vztahují na produkty ostrovního zemědělství, ale u 80 % (vymyšlená jména, ochranné známky atd.) tomu tak není.

Víc než 85 % etiket ze soupisu odkazuje na specifické ostrovní území, jakož i na původ produktu z tohoto specifického ostrovního území nebo souostroví (např. Sardinie, Azory, Madeira nebo Martinik). Držitele ochranných známek více zajímá to, aby předali informaci o jasně a přesně vymezeném původu produktu, než aby učinili druhový odkaz na to, že jejich produkty pocházejí z nějakého ostrova.

Mnoho **územních obchodních značek** bylo zapsáno jako ostrovní produkty EU[11]. Mnoho ostrovů a /nebo souostroví má jednu nebo více kolektivních obchodních značek, v nichž se spotřebitel zároveň jen obtížně orientuje. Tyto obchodní značky vycházejí z kolektivních nebo certifikačních ochranných známek, které vlastní skupiny soukromých subjektů, místní úřady nebo partnerství veřejného a soukromého sektoru, přičemž některé z nich jsou poloobrazovými ochrannými známkami (i.e. s názvem a symbolem).

---

9 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 228/2013 a nařízení Komise (ES) č. 793/2006.

10 Z francouzského označení *„régions ultra-périphériques“*.

11 Mnoho ostrovů a /nebo souostroví má jednu nebo více kolektivních obchodních značek, což může být pro spotřebitele matoucí.

Grafický symbol RUP se používá na podporu velmi specifických jakostních produktů z nejvzdálenějších regionů EU. Tyto produkty musí splňovat určité požadavky na jakost a technologii pěstování, na produkční či výrobní postupy nebo na obchodní úpravu a balení. Daný symbol se nejběžněji používá pro banány z Guadeloupu, Martiniku, Kanárských ostrovů a Madeiry, ale i pro jiné ovoce (např. ananasy a melouny) a zeleninu, květiny a víno z těchto regionů.

Ostrovní **CHOP/CHZO** představují přibližně 10 % všech zemědělsko-potravinářských zeměpisných označení zapsaných v Evropské unii: k 1. říjnu 2013 bylo na ostrovech vyprodukováno 118 z 1 158 produktů s CHOP/CHZO. V rámci režimů jakosti EU je též chráněno 50 názvů ostrovního vína. Z ostrovů EU tedy pochází celkem 168 zapsaných produktů s CHOP/CHZO. Produkty s CHOP/CHZO představují přibližně 5 % celkové hodnoty zemědělské produkce na ostrovech EU (zpráva Společného výzkumného střediska).

Zeměpisné názvy v první řadě odkazují na název příslušného ostrova (52 % případů, většinou jde o řecké ostrovy, dále Sardinii, Korsiku a Kanárské nebo Baleárské ostrovy), někdy uvádějí i dodatečné názvy (což platí zejména u označení z Kréty, která vesměs upřesňují, z které části ostrova produkt pochází). V ostatních případech (32 %) odkazuje označení na některou lokalitu na ostrově. Tak je tomu u většiny označení ze Sicílie, ale platí to i pro další označení, jako například pro lokalitu Stornoway na Vnějších Hebridách atd. V několika případech (8 %) se odkazuje na název souostroví (např. Azory, Shetlandy, Orkneje a Kanárské ostrovy).

Ze shromážděných názorů členských států / zúčastněných stran a přezkumu grafických symbolů CHOP/CHZO vyplývá, že:

- seskupení producentů na svých grafických symbolech systematicky ostrovní původ neuvádějí. Grafické symboly se obvykle nezaměřují na příslušný ostrov. Povětšinou se používají vymyšlené grafické symboly;
- režimy CHOP/CHZO jsou oblíbenou metodou, jak předávat informace o specifičnosti, zvláštních vlastnostech a jakosti ostrovních produktů. Obvykle je učiněn odkaz na název dotyčného specifického ostrova, lokalitu nebo region původu;
- existuje jen málo příkladů použití generického označení „ostrovní produkty“ – příklady výskytu:
  - Dánsko (med hnědých včel z ostrova Læsø, jablka z ostrova Fejø v jižní části Baltského moře);
  - Finsko („alandské ovce“ nebo „produkt souostroví“) a
  - Nizozemsko („*Waddengoud“*)

  nebo použití kolektivních regionálních grafických symbolů vytvořených regionálními orgány na ostrově Madeira („produkt z Madeiry“) a na Kanárských ostrovech („*Tenerife Rural*“, „*Gran Canaria Calidad*“, „*Alimentos del Hierro*“).

Zúčastněné strany rovněž předložily důkazy o zavádějících postupech pro označování nebo o „podvodných“ ostrovních zemědělských produktech (levné napodobeniny nabízené turistům) a zdůraznily, že je zapotřebí chránit pravost produktů ostrovního zemědělství EU.

Souhrnem lze uvést, že k produktům z ostrovů v EU existuje mnoho registrovaných CHOP/CHZO, ovšem tato označení se nevztahují na výrazně vyšší podíl produktů, než je

průměr v EU. Existuje rovněž značný počet vlastních značek, které odkazují na ostrovní původ, přičemž většina z nich uvádí odkaz na specifické ostrovní území.

4. ARGUMENTY TÝKAJÍCÍ SE NEPOVINNÉHO ÚDAJE O JAKOSTI

Nepovinné údaje o jakosti jsou stanoveny podle nařízení (EU) č. 1151/2012 a mají napomoci producentům s informováním o vlastnostech a charakteristikách jejich zemědělských produktů představujících přidanou hodnotu. V čl. 29 odst. 1 daného nařízení jsou tyto údaje vymezeny tak, že:

- se týkají „horizontální“ vlastnosti jedné nebo více kategorií produktů nebo charakteristiky produkce či zpracování ve specifické oblasti;
- zvyšují hodnotu produktu v porovnání s produkty podobného typu a
- mají evropský rozměr.

4.1. „Horizontální“ vlastnosti produktů nebo zemědělských postupů

Zeměpisnou rozmanitostí ostrovů EU je dán význam a různorodost produkce zemědělských produktů a potravinářských výrobků, zejména zvláštních plodin (ovoce, zelenina, brambory, olivový olej a víno), ale také produktů živočišného původu (skopové a kozí maso a v menší míře mléčné výrobky a hovězí maso).

Zemědělsko-potravinářské odvětví hraje oproti průměru EU podstatně větší úlohu v ostrovních ekonomikách EU a mnohdy stále úzce souvisí s jejich hlavní hospodářskou činností: cestovním ruchem. Mnoho ostrovů disponuje rozvojovými strategiemi zahrnujícími „inteligentní specializaci“, jež využívá synergie mezi cestovním ruchem a místním zemědělsko-potravinářským odvětvím.

Díky místnímu *know-how*, tradicím, bohatému přírodnímu kapitálu a místní biologické rozmanitosti, pokud jde o zvláštní odrůdy rostlin a domorodá plemena zvířat, patří zemědělsko-potravinářské odvětví k hnacím silám růstu na ostrovech v EU, a to zejména prostřednictvím specializovaných produktů s vysokou přidanou hodnotou.

Tyto rysy jsou obecně společné zemědělským postupům na ostrovech, odlišně se ovšem projevují u produktů, které jsou specifické pro každý ostrov, a tudíž se nemusí nutně odrážet v „horizontálních“ vlastnostech, jež jsou společné všem ostrovním produktům jako kategorii.

4.2. Zvyšování hodnoty

Přestože mají všechny ostrovy EU společné vlastnosti, které by se případně daly vyjádřit generickým označením „produkt ostrovního zemědělství“, pocity ohledně přidané hodnoty takovéto označování se zdají být smíšené.

Při uvádění svých potravinářských výrobků na trh předává převážná většina producentů informace o ostrovní povaze daných produktů, a to odkazem na **specifický ostrov** nebo souostroví. Bylo zjištěno, že neexistuje žádný příklad obchodní značky nebo režimu jakosti, který by se vztahoval na všechny ostrovy nehledě na jejich přesnou polohu. „Horizontální“ etikety se používají pro skupiny malých ostrovů, jakými je několik malých ostrovů v Dánsku,

nebo pro „produkty souostroví“ (Finsko), ale to se ještě zdaleka neblíží horizontálnímu generickému režimu označování pro ostrovní zemědělství.

V některých případech si ostrovy navíc vzájemně konkurují a odkaz na specifický ostrov má zásadní význam pro producenty, kteří chtějí na trhu vyniknout.

4.3. Evropský rozměr

Ostrovy v EU mají společné rysy, pokud jde o jejich zeměpis, přírodní, lidský a sociální kapitál, jakož i hospodářskou a politickou závislost na pevnině.

Podle struktury obchodu uváděné v regionálních „maticích sociálního účetnictví“ JRC-IPTS pro rok 2005[12] je v průměru přibližně 60 % hodnoty zemědělské produkce z ostrovů v EU a 35 % výroby těchto ostrovů v potravinářském průmyslu předmětem „vývozu“, a to především na pevninu příslušného členského státu. Do jiných členských států nebo do třetích zemí směřuje pouze 7 % (v případě Madeiry) až 18 % (v případě Kanárských ostrovů) zemědělsko-potravinářské produkce, ale na tyto produkty se již vztahují výhody plynoucí z režimu EU (grafický symbol RUP).

5. ZÁVĚR

Většina obtíží, s nimiž se potýkají ostrovy v EU a jejich zemědělská odvětví, je **strukturální** povahy a vyžaduje především strukturální řešení a politické reakce, které již byly částečně realizovány prostřednictvím regionální politiky a opatření pro rozvoj venkova na jedné straně, jakož i dotacemi na kompenzaci specifických znevýhodnění na straně druhé.

Ne všechny zemědělsko-potravinářské ostrovní produkty využívají stávající režimy a veřejné či soukromé iniciativy, aby si zlepšily jakost a zajistily přidanou hodnotu na trhu. Například CHOP/CHZO se vztahuje pouze na zhruba 5 % produktů (z hlediska jejich hodnoty), zatímco použití grafického symbolu RUP se zaměřuje na specifické produkty z nejvzdálenějších regionů, které splňují určité požadavky. Na druhou stranu bylo zavedeno mnoho soukromých norem, které mnohdy činí odkaz na specifický zeměpisný původ. Tato situace se však mezi ostrovy v celé EU zdá být nerovnoměrná.

Argumenty ve prospěch nepovinného údaje o jakosti „produkt ostrovního zemědělství“ jsou tyto:

- jako **dobrovolný nástroj** představuje nepovinný údaj o jakosti relativně jednoduchou správní, kontrolní a rozpočtovou zátěž, takže by mohl vyhovovat **některým menším producentům** zejména na malých ostrovech, jejichž podnikatelský záběr není natolik široký, aby využili ostatní marketingové nástroje (např. kolektivní, certifikační a územní obchodní značky, CHOP/CHZO a grafický symbol RUP). Měl by význam pouze pro malou část ostrovních produktů;

[12] Mueller, M. a Ferrari, E. (2012), *Social Accounting Matrices and Satellite Accounts for EU-27 on NUTS 2 Level (Matice sociálního účetnictví a satelitní účty pro EU-27 na úrovni NUTS-2) (SAMNUTS2)*, JRC Scientific and Policy Reports, EUR 25687 EN.

- kromě toho, že funguje jako **komunikační a marketingový nástroj**, by mohl nepovinný údaj o jakosti představovat přidanou hodnotu pro některé ostrovní zemědělské produkty, zejména pokud by členské státy zajistily, aby byl tento údaj začleněn do jiných opatření nebo s nimi byl propojen.

Na druhou stranu jsou zde tyto argumenty:

- nepovinný údaj o jakosti „produkt ostrovního zemědělství“ by mohl **poškodit producenty**, kteří jsou již do režimů jakosti zapojeni, a to tím, že se ocitnou v konkurenčním postavení. Existuje riziko, že dojde k **rozvolnění stávajících iniciativ** (územní označení, CHOP/CHZO, atd.), jež podléhají přísnější kontrole a/nebo certifikaci, a tudíž s nimi souvisejí dodatečné náklady;

- ze skutečnosti, že v současné době nejsou pro ostrovní produkty k dispozici žádné druhové etikety (označování i propagace odkazuje na **specifické ostrovy**), lze usuzovat, že pojem „ostrov“ není považován za dostatečně výrazný nebo vhodný k tomu, aby spotřebitelům předal konkrétní sdělení. Jediný příklad, u něhož se téměř daří takovéto sdělení předat, je grafický symbol RUP, který má ovšem omezenou působnost. Na tento stávající režim by mohl mít nepovinný údaj o jakosti nepříznivý dopad;

- vzhledem k tomu, že většina ostrovních produktů není vyvážena, nýbrž prodávána v daném místě nebo na pevnině dotyčného členského státu, lze tvrdit, že regulace požadavků na označování by se dala **lépe řešit na úrovni členských států**;

- **škála** produktů, jež by případně přicházely v úvahu pro nepovinný údaj o jakosti, **bude zřejmě značně omezena** kvůli povinnostem uvedeným v nařízení (EU) č. 1151/2012, pokud jde o získávání surovin, požadavky na zpracování a zúžení na produkty uvedené v příloze I;

- **strukturální problémy**, s nimiž se ostrovy potýkají, by se mohly řešit pomocí stávajících strukturálních nástrojů.

Cílem této zprávy je podat faktickou analýzu, která má umožnit diskusi o tom, zda vyhrazení nového nepovinného údaje o jakosti „produkt ostrovního zemědělství“ je správným způsobem, jak napomoci ostrovním producentům s informováním o vlastnostech, jež jejich produktům zvyšují hodnotu.

Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby tuto zprávu projednaly, a vítá jejich zpětnou vazbu.